výslužbě, který po několik měsíců vypomáhal v advokátní kanceláři, bylo lze kvalifikovati jinak, než jako příležitostní a vedlejší. Především dlužno připomenouti, že během řízení stěžovatel netvrdil, že činnost Floryánova, snad pro krátkou dobu svého trvání, byla příležitostní. Neměl proto ani úřad podnětu, aby s tohoto hlediska sporný případ posoudil a nemůže tudíž ani nejvyšší správní soud podle předpisu § 5 zákona o správním soudě touto otázkou, jež pořadem správních stolic nebyla vyřešena, se zabývati. Pokud jde o námitku stěžovatelem již během řízení uplatňovanou, že činnost Floryánova v advokátní kanceláři stěžovatelově byla jeho zaměstnáním vedlejším, neuznal ji úřad za důvodnou, vycházeje z právního názoru, že o vedlejším zaměstnání ve smyslu § 2, odst. 1 zákona č. 221/24 nelze mluviti, je-li zaměstnání to, jako v daném případě, jedinou výdělečnou činností zaměstnance. Názoru tomu nemohl Nejvyšší správní soud přisvědčiti. Právě citovaný zákon č. 221/1924 neprovedl žádné změny v okruhu osob pojištění podrobených, tak jak byl dosud vymezen § 1, odst. 1 zákona č. 268/1919. A stejně, jako zákon č. 268/1919 nedefinuje v § 2 použitého pojmu „zaměstnání vedlejšího". Je proto na snadě, že nemíní ani ničeho měniti na výkladu, jenž se tomuto pojmu dostal v praxi a judikatuře tohoto soudu. Zdejší nález ze dne 31. prosince 1924, č. 13760/23 Boh. A 4285/24, vyslovil v tom směru, že při řešení otázky, zda některá činnost jest zaměstnáním vedlejším, jest v každém jednotlivém případě zkoumati, v jakém poměru jest činnost ta k celkové hospodářské a sociální situaci té které osoby (srovnej také Boh. A 5486/26). Není proto třeba, aby tu stály proti sobě různé činnosti téže osoby, nýbrž rozhodným jest, zda s hlediska hospodářského nebo sociálního jeví se činnost, o niž tu jde, zaměstnáním podružným, t. j. takovým, jež nelze v konkretním případě s hlediska právě vytčeného hodnotiti za životní postavení a základ existence té které osoby. Tak i u osoby, mající doživotní důchod, ať již kapitálový či z dřívějšího služebního poměru, provozuje-li nějaké zaměstnání námezdní, lze toto zaměstnání kvalifikovati jako vedlejší, je-li s hledisek shora vytčených zjevem podružným. Může proto i výdělečné zaměstnání pensisty dle okolností případu býti jeho zaměstnáním vedlejším. Naříkané rozhodnutí, jež si předpis § 2, odst. 1 zákona č. 221/24, jak shora uvedeno, vykládalo odlišně, podrobujíc zásadně státního pensistu majícího výdělečné zaměstnání pojistné povinnosti podle zákona č. 221/1924, a jež proto opomenulo zabývati se relací, v níž dotyčné zaměstnání jest k celkové hospodářské a sociální situaci R. F., bylo třeba zrušiti podle § 7 zákona o správním soudě.

(Nález Nejv. správ. soudu ze dne 20. listopadu 1928, č. 10942/27.)

K § 17 zákona č. 221/1924 Sb. z. a n. — Platebním výměrem ze dne 6. září 1926 předepsala okresní nemocenská pojišťovna v Praze II. poštovnímu a telegrafnímu úřadu 27 v Praze za zřízence Ludvíka Janáče pojistné za dobu od 1. července do 3. srpna 1926 částkou 40 Kč 80 h. Z tohoto platebního výměru se jmenovaný úřad odvolal, namítaje, že Ludvík Janáč, jakožto pomocný zřízenec, jemuž ustanovením vl. nařízení ze dne 7. července 1926, čís. 114 Sb. z. a n., byl přiznán v případě nemoci nárok na služební plat po dobu jednoho roku s účinností od 1. července 1926, byl týmž dnem počínajíc v základě ustanovení § 5, odst. 1, lit. a) zákona ze dne 9. října 1924, čís. 221 Sb. z. a n., vyloučen ipso jure z povinného pojištění nemocenského, takže ke zrušení pojištění netřeba vůbec odhlášky. Magistrát hlavního města Prahy výměrem ze dne 14. března 1927, čís. S 1988/26-2, zamítl odvolání uznav, že tu jde o případ § 160, odst. 1, lit. b) zákona čís. 221/24. Další stížnosti, podané v zastoupení státu českou finanční prokuraturou, vyhověla však zemská správa politická v Praze rozhodnutím ze dne 4. června 1927, čís. 226078/1927, a zrušujíc výměr úřadu I. stolice vyslovila, že zaměstnavatel není povinen

pojistné pojišťovně dopláceti. Rozhodnutí to jest odůvodněno takto: „Pomocný zřízenec Ludvík Janáč má podle vládního nařízení čís. 114/1926 v případě nemoci nárok na služební plat po trvání nemoci, nejdéle po dobu jednoho roku. Vztahuje se tudíž na něho ustanovení § 5 zákona čís. 221/1924, podle něhož jsou ex lege z pojištění podle tohoto zákona osoby této kategorie vyloučeny. Jmenovaný nebyl, což by ani rozhodným nebylo, po 1. červenci 1926 ku pojišťovně přihlášen a zanikla platnost přihlášky podle nemoc. zákona dřívějšího se zánikem účinnosti zákona. K námitce stěžovatelky, že pojistné dlužno platiti za členy pojišťovny po tak dlouho, dokud nedošlo k řádné odhlášce, poznamenala zemská správa politická, že k členství Ludvíka Janáče ku pojišťovně po 1. červenci 1926 nemohlo podle zákona ani dojíti a nemusil týž býti ani odhlašován.“ Z tohoto rozhodnutí se odvolala okresní nemocenská pojišťovna. Odvolání však ministerstvo sociální péče naříkaným rozhodnutím nevyhovělo a potvrdilo rozhodnutí zemské správy politické z jeho důvodů, k nimž dodalo: „Pojistnou povinnost zaměstnanců po 1. červenci 1926 jest posuzovati výhradně podle zákona ze dne 9. října 1924, č. 221 Sb. z. a n., resp. podle všeobecně platných norem, účinných dne 1. července 1926. Jestliže podle vládního nařízení ze dne 7. července 1926, č. 114 Sb. z. a n., jež bylo ve sbírce zákonů řádně vyhlášeno, nastala účinnost tohoto o zákon se opírajícího nařízení dnem 1. července 1926, tedy od doby té Ludvík Janáč jako pomocný zřízenec poštovní vyloučen byl podle § 5, lit. a) zákona č. 221/1924 z nemocenského pojištění ze zákona samého a nenesla nemocenská pojišťovna risiko spojené s jeho event. nemocí, nýbrž léčebný fond státních zaměstnanců. Jestliže poštovní úřad dne 3. srpna 1926 odhlásil Ludvíka Janáče od nemocenské pojišťovny, není to odhláškou v technickém slova smyslu, nýbrž jest to pouhým sdělením, že pojištění Janáčovo, dokud před 1. červencem 1926 pojištění podléhal, dnem 1. července 1926 podle § 7 zákona č. 221/1924 Sb. z. a n. zaniklo. Nelze se odvolávati na ustanovení § 160 b) n. z., poněvadž tento má na mysli případ, kde přerušen byl pracovní poměr zakládající pojistnou povinnost, a nikoliv případ, kde pojištění ex lege zaniklo. Pracovní poměr Ludvíka Janáče nebyl přerušen a proto není poštovní úřad povinen dopláceti za něho pojistné příspěvky. Byl-li Ludvík Janáč od 1. července 1926 ze zákona z pojištění vyloučen, neměl úřad povinnosti odhlašovací a jeho odhlášení, resp. sdělení ze dne 3. srpna 1926 jest pouze dobrovolným úředním aktem, učiněným v zájmu pořádku.“ O stížnosti uvážil Nejvyšší správní soud toto: Jest nesporno, že jde o zaměstnance, jemuž předpisem §§ 23 a 68 vládního nařízení č. 114/1926 byl přiznán pro případ nemoci nárok na služební plat po dobu jednoho roku s účinností od 1. července 1926 a že důsledkem toho jest zaměstnanec ten z pojištění dle zákona č. 221/1924 vyloučen předpisem § 5 tohoto zákona. Nesporno jest dále, že jmenovaný byl služebním úřadem u stěžující si pojišťovny odhlášen dne 3. srpna 1926. Žalovaný úřad dle vylíčeného děje vyslovil v naříkaném rozhodnutí, že na daný případ nelze použíti předpisu § 160, odst. 1., lit. b) zákona č. 221/1924, jenž stanoví, že pojistné jest platiti po dobu, po kterou pojištěnec nebyl odhlášen (§ 17), ačkoli byl přerušen poměr, zakládající pojistnou povinnost. Stížnost naproti tomu se snaží dovoditi, že o takovýto případ tu jde. Připouští, že dle cit. vládního nařízení č. 114 z r. 1926 byly splněny u Ludvíka Janáče předpoklady § 5, lit a) zákona č. 221/1924, namítá však, že okolnost ta, že jest vyloučen z pojištění tímto zákonným předpisem, neměla sama o sobě za následek, že zanikla povinnost platiti pojistné, k tomu bylo dle názoru stížnosti třeba, aby jmenovaný byl zaměstnavatelem z pojištění odhlášen, jak předpisují §§ 17 a 19 zákona, a nestalo-li se tak, že jest zaměstnavatel povinen podle cit. § 160 b) platiti pojistné i po dobu, po kterou nebyl odhlášen, třebas by pojistné povinnosti nepodléhal. Jest tedy na sporu otázka, zdali na daný případ platí předpis § 160, odst. 1., lit. b) cit. zákona. Při výkladu tohoto předpisu třeba přihlédnouti jednak k jeho znění, jednak k souvislosti s jinými

předpisy téhož zákona. Předpis § 7, odst. 3 zákona č. 221/1924 rozeznává tyto tři způsoby zániku pojištění: 1. Přestal-li pojištěnec vykonávati práce nebo služby povinně pojistné; 2. nastala-li okolnost, vylučující zaměstnance z pojištění (§§ 5 a 6); 3. nastal-li pojistný případ. V § 17 ukládá se pak zaměstnavateli povinnost odhlásiti pojištěnce nejpozději třetího dne ode dne, kdy přestal vykonávati práce nebo služby povinně pojištěné. Volil-li zákon v § 17, ukládaje zaměstnavateli povinnost formální odhlášky, doslovně stejnou dikci, jak jí použil v cit. § 7 pro zánik pojištění v případě shora sub 1 uvedeném (kdy přestal vykonávati práce nebo služby povinně pojištěné) a nezmínil-li se o ostatních dvou případech zániku pojištění, ať již verbis epressis, či všeobecným obratem „kdy pojištění zaniklo" nebo podobně, připouští to jen ten výklad, že povinnost odhlášky, stipulovanou § 17, mínil omeziti na případ zániku pojištění, shora sub 1 uvedený. Tomuto výkladu svědčí i předpis § 19, jenž pamatuje na ohlašování změn pojistného poměru, důležitých pro pojištění a jeho rozsah v zájmu nutné evidence pojišťovny nad pojištěnci, kterýžto paragraf není snad jen provedením § 17, jak tomu svědčí již jeho znění: „zaměstnavatel jest dále povinen nejpozději třetího dne oznámiti každou změnu okolností, uvedených v § 18, odst. 1., lit. a)." V daném případě zaniklo pojištění Janáčovo, jak nesporno, tím, že nastala u něho okolnost, vylučující jej z pojištění (§ 5, lit. a), tedy případ zániku pojištění, jak shora pod č. 2 jest citován. Na případ ten se však, jak vyloženo, ustanovení § 17 nevztahuje. Nebyl-li však v daném případě zaměstnavatel povinen podati odhlášku, stanovenou v § 17, nelze použíti na daný případ ani § 160, odst. 1., lit. b), stanovícího, že pojistné jest platiti po dobu, po kterou pojištěnec „nebyl odhlášen (§ 17), ačkoli byl přerušen poměr, zakládající pojistnou povinnost", neboť předpis ten, jak z citace § 17 jest zjevno, postihuje jen zanedbání oné v § 17 stipulované odhlašovací povinnosti zaměstnavatelovy, nevztahuje se však na případy zániku pojištění shora sub 2 a 3 uvedené. Ježto ustanovení § 160, odst. 1., lit. b) má povahu výjimečnou, ukládajíc placení pojistného i po skončení pojistného poměru, třeba je vykládati striktně a nelze je rozšiřovati na případy jiné, než jaké má § 17 na mysli, tedy ani na případ zanedbání hlášení změn v pracovním poměru, jak je předpisuje § 19, jenž v § 160, odst. 1., lit. b) citován není. Rozhodl tedy úřad ve shodě se zákonem, když odepřel na daný případ použíti cit. § 160, odst. 1., lit. b) zákona č. 221/1924. Stížnost obrací se dále proti úsudku žalovaného úřadu — recipovaného z rozhodnutí zemské správy politické — že k členství Ludvíka Janáče ku pojišťovně po 1. červenci 1926 nemohlo podle zákona ani dojíti a nemusil týž býti ani odhlašován. Dle názoru stížnosti byl Ludvík Janáč dne 1. července 1926 zaměstnancem nemocenskému pojištění podléhajícím a v tento den nebyly tu dány v jeho osobě důvody, pojistnou povinnost vylučující, proto přihláška, která byla ještě za platnosti starého zákona učiněna, trvala nadále a i bez ohledu na ni ipso iure pojistná povinnost tu byla dána. Stížnost míní, že okolnost, že §u 23 vládního nařízení č. 114/1926 byla §em 68 přiznána zpětná účinnost dnem 1. července 1926, nemění ničeho na tom, že 1. července 1926, kdy vládní nařízení vůbec ještě nevyšlo (stalo se tak teprve 10. července 1926), Ludvík Janáč členem nemocenské pojišťovny byl a že mu v této době příslušela také veškerá práva proti nemocenské pojišťovně. Zpětná platnost, kterou vládní nařízení stanovilo, nemůže prý na této skutečnosti ničeho měniti, neboť je nemožno, aby v tomto směru mohl zákon dodatečně měniti a zabraňovati vzniku určitého právního stavu pro dobu minulou. I kdyby měla stížnost pravdu, že pojistná povinnost Ludvíka Janáče byla dána dne 1. července 1926, poněvadž v tento den nebylo ještě vydáno nařízení č. 114/1926, nelze stížnosti přisvědčiti v důsledcích, jež z této skutečnosti vyvozuje. Ze zásady vyslovené v § 5 obč. zákona, že zákony nepůsobí zpět, plyne, že se nedotýkají nároků, které se staly

existentními před tím, než zákon nabyl účinnosti. Předpis § 23, odst. 1. cit. vládního nařízení č. 114/1926, jenž zde přichází v úvahu, nabyl podle § 68 téhož vládního nařízení účinnosti dnem 1. července 1926, to znamená, že účinek této normy promítá se zpět k tomuto dni, čili že na práva a právní poměry normou tou dotčené jest hleděti tak, jako by norma ta tu byla již dne 1. července 1926. Ježto pak norma tato nemá přechodných ustanovení, resp. nestanoví výjimky oddalující jeden z účinků této normy, totiž vyloučení z pojištění u okresní nemocenské pojišťovny, stal se i vylučující důvod § 5 a) existentním již ke dni 1. července 1926 a ruší se tímto dnem pojištění podle zákona č. 221/1924, byť i před vydáním normy bylo právně existovalo. Nelze proto shledati nezákonným, uznalo-li naříkané rozhodnutí, že Ludvík Janáč již od 1. července 1926 nepodléhá pojištění podle zákona č. 221/1924. Stížnost ještě dovozuje, že nastalé vyloučení Ludvíka Janáče z pojištění podle § 5 zákona zakládá změnu v druhu zaměstnání a postavení zaměstnance v něm a že bylo proto povinností poštovního úřadu tuto skutečnost nejdéle do tří dnů podle § 19 zákona pojišťovně oznámiti, a nebyla-li tato zákonem stanovená povinnost splněna, nastaly prý i následky v § 20, odst. 1. zákona uvedené. K námitce této se poznamenává: Zdali v daném případě byl takový ohlašovací závazek zaměstnavatelův, či zda vyloučení Ludvíka Janáče z pojištění podle § 5 zákona — zakládající se na řádně vyhlášené normě — jest okolností, jejíž oznamování, snad vzhledem k její notoritě, zákon v § 19 neměl na mysli, nemůže Nejvyšší správní soud v rámci tohoto sporu řešiti, stejně jako otázku, zda a jaké následky by nastaly podle 20, odst. 1., poněvadž naříkané rozhodnutí — jež jediné jest předmětem přezkoumání tímto soudem — s tohoto hlediska, jež staví spor na jiný právní základ, daný případ neposoudilo (§ 5 zákona o správním soudě), nehledíc ani k tomu, že z vývodů stěžovatelčiných není ani jasně patrno, které důsledky po stránce věcné z § 20 pro daný spor vyvozuje a v jakou logickou spojitost přivádí tento paragraf s ustanovením § 160 b), s jehož hlediska spor v řízení správním byl posuzován. Že by pak byl měl úřad řešiti předmětný spor také s hlediska §§ 19 a 20 zákona č. 221/1924, toho stížnost nenamítá. Z těchto úvah dospěl Nejvyšší správní soud k zamítnutí stížnosti jako bezdůvodně

(Nález Nejv. správ. soudu ze dne 26. listopadu 1928, č. 3930/28.)

Pensijní pojištění.

(Podává minist. rada Dr. Bronislav Wellek.)

Akvisitér pojišťovny na provisi.

Ministerstvo sociální péče potvrdilo rozhodnutí zemské správy politické v Brně, že stěžovatel O. jako akvisitér pojišťovny „Viktoria zu Berlin“ nepodléhá pojistné povinnosti z toho důvodu, že nebyl k firmě v poměru služebním (§ 1151 vš. obč. zák.), takže chybí nezbytný předpoklad pro pojistnou povinnost, stanovený v § 1, odst. 1. pensijního zákona.

O stížnosti Nejvyšší správní soud uvážil:

Z ustanovení § 1, odst. 1. zákona ze dne 5. února 1920, č. 89 Sb. z. a n., plyne, že základním zákonným předpokladem pro pojistnou povinnost určité osoby jest, aby osoba ta byla v poměru služebním. Pojem poměru služebního v citovaném zákoně není nijak vymezen. Judikatura nejvyššího správního soudu ustálila se na tom, že pojmem „služební poměr“ rozuměti sluší ony vztahy, které vyplývají pro dvě osoby z uzavřené služební smlouvy ve smyslu § 1151 obec. obč. zák. ve znění III. dílčí novely ze dne 19. března 1916 č. 69 ř. z.

§ 1151 ustanovuje: „Je-li někdo povinen konati jinému po nějakou dobu služby, vznikne služební smlouva.“ Podstatným pojmovým znakem